

Оскар Уайльд (1856—1900)

Життя для того, щоб бути прекрасним повинно скінчитися невдачею

*Сынов земли всегда влекли
Известность и успех,
Но нашумевший больше всех,
Взлетевший выше всех
Висит в петле — и на Земле
Процен не будет грех.*

О. Уайльд

Людина-парадокс

Оскар Уайльд (1856—1900) — Орфей кінця XIX століття. Життя і творчість Оскара Фінгела О'Флаерті Уайльда, відомого у всьому світі автора п'єс, оповідань, критичних есе, чарівних казок, а також роману «Портрет Доріана Грея», завжди була і досі залишається проблемою й викликом. Його строката постать і парадоксальні вислови нікого не залишають байдужим. За життя майже кожен його крок супроводжувався палкими суперечками. Він був улюбленим об'єктом карикатуристів, навколо його приватного життя точилися плітки. Прихильники таланту Уайльда проголосили його «мучеником Прекрасного», який став жертвою лицемірів-пуритан. Для багатьох інших він назавжди залишився уособленням розбещеності й неморальності. Немає нічого несподіваного в тому, що сам Уайльд — людина і письменник — з часом перетворився на справжнього персонажа: про нього знімаються фільми, ставляться п'єси, його біографію покладено в основу таких літературних творів, як «Король життя» Я. Парандовського, «Боягуз вбиває поцілунком» Р. Персі і «Заповіт Оскара Уайльда» П. Акройда, на його постать і художній досвід посилаються сучасні англо-американські критики, розробляючи свої літературознавчі теорії.

«Драма моєї долі, — якось висловився про себе Оскар Уайльд, — полягає в тому, що я вклав увесь свій геній в життя, а в мої літературні твори — лише талант». Його життя насправді могло би стати блискучим, бо для цього в нього були всі підстави: заможні й освічені батьки, обдарованість різноманітними здібностями, які він мав змогу розвинути в найкращих навчальних закладах того часу.

Дата народження

О. Уайльд народився 16 жовтня 1854 року в Дубліні, столиці Ірландії, в інтелігентній ірландській родині. Парадоксальним став той факт, що донині в різних англійських виданнях співіснували дві дати народження Уайльда: 1854 і 1856 рік.

Охрестили його ім'ям Оскар Фінгал О'Флаерті Уїллс Уайльд. Оскар і Фінгал — герої відомих макферсонівських «Поем Оссіана» Сміливий король Фінгал — батько легендарного воїна і «барда минулих часів» Оссіана, а «повелитель мечей» Оскар — його син, тобто онук Фінгала. Ось чому мати обрала із Оссіана своєму синові ім'я. Воно надано про славу предків і начебто пророчило йому долю поета.

Батьки

Батько, сер Вільям Уайльд, був відомим лікарем, фахівцем хірургії ока і вуха, якій за свої медичні заслуги отримав титул лорда. Він був людиною неординарною: займався політикою та історією, видавав науковий журнал, заснував лікарню для бідних, писав про Свіфта і Беранже; захоплювався етнографією, археологією, вивчав ірландський фольклор. Енергійний і невтомний сер Уайльд не цурався життєвих радощів, любив улаштовувати гучні бенкети, багато подорожував.

За успіхи в медицині Вільям Уайльд отримав титул баронета. Поміж його пацієнтів були особи королівської крові. Свого сина сер Вільям Уайльд назвав Оскаром, оскільки таке ім'я мав його колишній пацієнт — король Швеції.

Активна життєва позиція старшого Вільяма Уайльда була чужа кабінетній статистиці, у зв'язку з чим він постійно здійснював етнографічні експедиції країною, збираючи стародавні легенди, притчі, народні пісні та обряди, залишаючи де-не-де живі підтвердження свого захоплення давніми традиціями. Щойно вік сина дозволив подорожувати, сер Вільям незмінно брав його із собою, прилучаючи до розуміння красот і щедрот рідного краю, навчав любити батьківщину й народ, який дав світові чимало великих і знаменитих співвітчизників.

Мати, Джейн Франциска Елджі, жінка романтична й екстравагантна, яка обожнювала вишукані прикраси. Своє дівоче прізвище вона вважала викривленою формою від «Аліг'єрі» і зачисляла Данте до своїх предків.

Вона була добре знаною письменницею (підписувалась псевдонімом "Сперанца" — Надія) і перекладачкою, знала латинь, грецьку, декілька європейських мов, збирала ірландський фольклор; виступала за жіноче рівноправ'я, захоплювалася ідеями визволення Ірландії, була членом руху "Молода Ірландія". У своїх віршах вона прославила доблесть ірландців і час їх легендарних подвигів. Свій літературний дар Вайльд успадкував не лише від матері: вона була внучатою племінницею прозаїка Чарльза Роберта Метьюріна, автора знаменитого "Мельмота-скитальця". Невипадково свої останні роки Уайльд проживе під вигаданим ім'ям Себастьян Мельмот.

Вайльди славилися бенкетами на честь європейських знаменитостей, поетичними вечорами та розкутою як для тих часів поведінкою.

На прийомах, що їх влаштовувала леді Уайльд, можна було зустріти найстрокатішу публіку — медиків, офіцерів, представників богеми, політиків. Висока, ставна, вбрана в чорне (з приводу сумних подій), або в біле (з нагоди свят і перемог ірландських патріотів), колишня войовнича діва задавала тон своїм знаменитим вечорам. Юний Оскар обожнював матір. Саме від неї успадкував він непереборне бажання постійно перебувати в центрі уваги. Леді Уайльд була не менш високої думки про Оскара — визнаючи кмітливість і розум старшого сина, вона, однак, покладала найсміливіші надії на молодшого: «Уіллі гарний і на рідкість розумний, але Оскар — о, з нього вийде щось божественне».

Дитинство

Дитинство в майбутнього письменника було цікавим:

- пізнавальні подорожі з батьком по Ірландії,
- бурхливі зібрання шанувальників словесності в популярному літературному салоні його матері.
- Листи матері Оскара були пересипані перлинками парадоксального гумору (тож, мабуть, славнозвісна парадоксальність Уайльда успадкована генетично).
- «Оскар, любе моє дитячко, не рви одягу. Адже порваний одяг ще не є ознакою геніальності».

Виховувався майбутній письменник здебільшого під материнським впливом і з дитинства привчався жити у світі поетичних образів і замилювання красою. Культ краси, що панував у батьківському домі, вплинув на формування світогляду майбутнього письменника і назавжди визначили пристрасть його до високого суспільства, до дорогих ресторанів і нових нарядів.

Уже тоді Оскар Уайльд був переконаний, що оточувати себе красою — єдине гідне людини заняття.

Освіта

«Любов до себе — початок роману, який триває все життя»

У 1864 р. Оскара віддали до королівської школи Портора в м. Енніскіллені, де він навчався до 1871 р. Потяг до естетизму проявився дуже рано, ще під час навчання у знаменитій ірландській Портола-скул, він вирізнявся серед інших вихованців одягом та ідеальною зачіскою. Завжди веселий, розумний, умів прекрасно розповідати.

У шкільні роки читав в оригіналі трагедії Есхіла і з дитинства привчався існувати у світі поетичних образів, поваги до краси, створеної людиною.

У 1871 р. Оскар отримав найвищу відзнаку на випускних екзаменах в школі Портора і право вступити до дублінського Трініті-коледжу стипендіатом.

(1871-1874) Коледж Святої Королеви Єлизавети та неподільної Трійці біля Дубліну (Трініті Коледж) — один з найстаріших та найпрестижніших навчальних закладів в Ірландії. Входить до складу Дублінського університету.

Не змінилася його поведінка і в коледжі Трініті, де провчився три роки. Стриманий, вишуканий у манерах, він не мав друзів, а вільні дні намагався проводити дома, насолоджуючись великосвітським суспільством. Навчаючись у коледжі, хлопчик зневажливо ставився до улюбленої гри однолітків — футболу, а у святкові дні носив високий циліндр на своїх дівочих кучерях, що також викликало непорозуміння з однокласниками. Оскар вирізнявся серед інших, і йому цього не могли пробачити. Якось увечері, коли хлопець урочистою ходою проходив повз натовп однокласників, вони накинулися на нього, зв'язали руки і ноги й витягли на високий пагорб. Але вже тоді Оскар був готовий з іронічною усмішкою зустріти «каміння, кинуте натовпом». Забруднений, подряпаний до крові, він прийняв позу захопленого глядача і промовив: *«Який звідси, з пагорба, чудовий красвид!»*.

Уайльд змалку прагнув до вишуканого стилю в усьому. *«Добре зав'язана краватка — перший у житті серйозний крок»*, — це тільки один із численних його афоризмів

За три роки навчання в коледжі О.Уайльд отримав багато призів на конкурсах творів з античної літератури. Майбутній письменник отримав стипендію фонду заохочення наукових досліджень і золоту медаль ім. Дж. Берклі за кращу роботу з давньогрецької комедіографії.

Оксфорд

Перед Уайльдом відчинилися двері Оксфорда (1874) – юнак отримав річну стипендію в **Оксфордському коледжі св. Магдалини** в розмірі 95 фунтів стерлінгів.

1875—1878 рр. Уайльд навчався в Оксфордському університеті, який став для нього школою мистецтва.

Оскар був у захваті. Старовинний Оксфорд, овіяний духом Середньовіччя, здавався йому раєм. Привабливий, дотепний, завжди в доброму гуморі, Уайльд швидко завоював прихильність товаришів. Його помешкання в коледжі Св. Магдалини стало улюбленим місцем студентського дозвілля – юнаки збиралися тут, щоб за пуншем, коньяком і сигарами послухати парадокси і сміливі теорії Оскара.

В університеті перейнявся ідеями популярних професорів, видатних істориків і теоретиків мистецтва Джона Рескіна, котрий оспівував у своїх промовах культуру середньовіччя й попередників Рафаеля, та Волтера Пейтера, прихильника італійського Ренесансу. Ці дві особистості сприяли формуванню естетичних смаків і поглядів Вайльда. Але невдовзі мистецька думка Уайльда звернула в інший бік. З естетики своїх попередників і вчителів він добре засвоїв положення про те, що мудрість досягається лише через досвід. У його тлумаченні ця теза набула такого вигляду: *«Те, що дійсно треба знати, не розтлумачить ніхто»*. Тому на лекції хлопець не приходив, вважаючи за краще читати давньогрецьких письменників в оригіналі.

Подорожі Італією та Грецією

Для Уайльда-студента, якій захоплювався літературою і мистецтвом Греції та Риму, пам'ятними виявилися дві його поїздки. 1875 року він прибув до Італії, де відвідав Мілан, Турин, Флоренцію, Верону, Венецію, Равенну, Рим... По смерті батька (1876 р.) Вайльд разом із професором Мехакфі, президентом Академії наук Ірландії, здійснив подорож до Греції. Вони не оминули там жодного музею, жодної історичної пам'ятки.

Майбутній письменник і естет був присутнім на археологічних розкопках і бачив, як робітники знаходили шедеври давньогрецького мистецтва, які потім потрапили до колекцій найкращих музеїв світу.

Останній рік навчання в Оксфорді приніс Оскару перший значний літературний успіх – *премію Ньюджейта за поему «Равена»*. Майбутній письменник уперше відчув смак слави. Він не пов'язував своє майбутнє з університетом. Розповідають, що під час однієї студентської вечірки Оскар, ніби між іншим, передбачив свою долю: *«Господь знає, що я не буду деканом поважного Оксфорда. Я стану поетом, письменником, драматургом. Я так чи інакше буду знаменитим...»* Отож, блискуче склавши випускний екзамен, він оселився в Лондоні.

Світське життя

«Модно лише те, що носиш ти сам».

Навчання завершено, настав час приймати головне життєве рішення: «Що робити?» Звісно ж, він писатиме. Як і про що — наразі не відомо. Та він був переконаний в одному — це має бути гарно, розумно й поетично. Для здійснення задуманого йому був потрібен Лондон, тим паче мати кликала до себе: через серйозні сімейні неприємності їй також довелося переїхати до столиці. Річ у тім, що вірний собі батько спокусив чергову пацієнтку, яка виявилася дуже практичною дівцею і на відмову сера Вільяма її утримувати відповіла офіційною заявою в суд про згвалтування. Це погубило його — він змушений був залишити роботу, громадські обов'язки, став пити й 1876 року помер.

«Бліде, безкровне обличчя, широкі вилиці. З-під важких повік дивилися темно-сірі очі, в яких крилася іронія. Довге хвилясте волосся повільно спадало на міцні, як у вантажника, плечі». У натовпі він вирізнявся майже на голову, але привернув би увагу, будучи й звичайного зросту, адже мав вишуканий індивідуальний стиль.

Лондон зустрів юнака холодною зневагою й невірою в його винятковість. Потрібно було доводити протилежне. Попри досить ніжний вік, Оскар мав певний досвід у цій справі. Він облюбив Гайд-парк, де став з'являтися в суворо визначений час, одягнувшись у дуже екстравагантний костюм. Ця процедура повторювалася щодня. Незабаром його помітили. День у день убрання ставало дедалі безглуздішим: неймовірних розмірів краватка, вигадливий берет, яскраві середньовічні панчохи, атласні штани до колін, а в руках незмінний величезний квітучий соняшник. Він наполегливо демонстрував себе й мовчав. Тут справді проявилась справжність його натури — прагнення виділятися з натовпу, вражати незвичайністю зовнішнього вигляду. *Коротка бархатна куртка з бахромою, зелений галстук, атласні бриджі, чорні панчохи, лаковані туфлі, фіалка у*

бутонаєрці, соняшник або лілія у руці й масивна каблучка у формі жука скарабея, — все це не відповідало тогочасній моді.

Манірні англійці спочатку здивувалися, потім обурилися, а потім зосередилися на дивній постаті. Хто він? На клоуна не схожий, на божевільного також, а може, він нігіліст чи революціонер? Коли Оскар заговорив, то з'ясувалося, що він «учитель естетики». Всі учасники паркової тусовки буквально оніміли. Їх можна було зрозуміти: вікторіанський консерватизм не здатний був розібратися в новому феномені. Проте Уайльд досяг основного — привернув до себе пікову увагу та дедалі більшу цікавість. Довершили справу карикатури на нього з недвозначними підписами й анотаціями в найпопулярнішому журналі Англії «Панч».

Антиреклама — найдійовіша форма реклами. Його впізнавали, його сварили, над ним знущалися, за ним стежили — він відбувся. У численних газетах та журналах стали з'являтися його статті з естетики, які безбожно крушили манірні вікторіанські підвалини. Навколо нього стало формуватися певне коло молодих людей із-поміж «найпросунутіших», для яких він став кумиром, їхнім апостолом. Консерватори жахалися, що кількість його послідовників катастрофічно зростала. Тепер «соняшниковий гуру» не мовчав, навпаки — його неможливо було зупинити: влучне слівце, віртуозні парадокси, нескінченні оди нев'янучій красі, афоризми, він запускав шпильки з приводу патріархальних підвалів і закликав до здійснення духовних сходжень до вітваря прекрасного.

Ще однією ареною боротьби зухвалого «естета» з англійським суспільством стає бенкетний стіл. *«Людина, яка здатна заволодіти розмовою під час лондонського обіду, здатна заволодіти світом».* Завдяки своїй дотепності, нескінченному потоку блискучих афоризмів, фіміаму тонкої іронії, фейерверку парадоксів, Оскар був епіцентром уваги на званих обідах. Його називали «шехерезадою салонів», королем життя», «принцом парадоксів».

Парадокси О. Уайльда

«Розлучення здійснюються на небесах». "Час - втрата грошей". «Брехня - це правда інших людей».

«Борг - це те, чого ми вимагаємо від інших і не робимо самі».

«Джентльмен - це людина, яка ніколи не образить ближнього без наміру». «Мода - це форма неподобства, настільки нестерпного, що ми змушені змінювати її кожні півроку».

Він відкриває свій салон, де на гостей чекали картини позамежного змісту, неймовірні за кольором і виконанням драпіровки, портрети знаменитих акторок, східні килими й численні дрібнички, що несуть, на думку господаря, винятковий культовий смисл. У його лондонському будинку з'являються килими, картини, витончені дрібнички, книги у красивих палітурках, вишукана, голуба порцеляна, від чого кімната нагадувала музей.

«Свою квартиру он обставил с роскошью: ковры, вазы, драпировки соседствовали с портретами знаменитых актрис и изображениями обнаженных женщин. Щеголеватый денди не пропускал ни одной театральной премьеры, часто бывал за кулисами, дружил с артистами...».

Оскар із матір'ю стають центром блискучого товариства: Роберт Браунінг і Рьоскін, Елен Террі й Лілі Ленгтрі, Уістлер, Суінберн, Бернард Шоу...

Відвідуючи своїх знайомих, Уайльд просить закрити порт'єри, бо вечірнє сонце вульгарне, або замінити сервіровку столу, бо малюнок на тарілках не пасує до тону килимів у кімнаті.

О. Уайльд вирішив штурмувати і Уайт-клуб — найстаріший і найконсервативніший клуб в Англії. Його членами були міністри, лорди, відомі політики, барони та герцоги. Своєю появою там він потряс найстаріший заклад до підвалів. Обуренню не було меж, проте вже через тиждень зневага змінилася зацікавленням, а невдовзі повагою, навіть якимось шануванням. Тепер він із легкістю обідає з герцогинями, дає поради потомственим аристократам стосовно цінності їхніх картинних галерей і бібліотек, бере участь в оформленні салонів та замків, при цьому даючи їм те, чого від нього чекають: епатаж, екстравагантність, граничний сарказм і дотепність.

Спілкування з новими друзями наклало певний відбиток і на нього. Він раптом пригадав, що є нащадком давніх ірландських королів, оскільки його повне ім'я містило й «О'Флаєрти», відтепер, підписуючись, незмінно про це нагадував, а матір називав не інакше як «Ї милість».

Оскар вирізнявся і своїми неординарними вчинками. Розмови про нього були у всіх на вустах. Розповідали, скажімо, що, обурений неестетичним лахміттям **жебрака**, якого юнак постійно бачив за вікном, він поїхав з цим нещасним до найкращого кравця й одягнув його за останньою модою, а потім позначив місця на новому одязі, де треба було прорізати дірки і зробити симетричні, гармонійні плями.

А якось, прогулюючись по Піккаділлі, Оскар зайшов у **крамницю квіткаря**, який виставив особливо вишукані примули, і попросив зняти їх з вітрини. «Накажете доставити додому?» — «Ні, просто приберіть з вікна, мені здається, що вони втомилися на сонці».

Він міцно входить у моду. Він — «нове». Тріумфом сходження явилася новоявлена мода — естетичний дендізм, який він проповідував.

Чого ще можна було прагнути? Але, на його думку, все тільки-но починалося. Лондонське суспільство вирувало. На кожному кроці цитувалися його висловлювання, коментувалися вбрання та манера поведінки, всім було цікаво, де й що він їв, із ким розмовляв, якого кольору бутоньєрка була в його петлиці, у якому екіпажі їздив та які сигари курил. Фундаментальним поясненням і виправданням цієї незвичайності стала його **книжка «Вірші»**, випущена 1881 року, яка лише за кілька тижнів перевидавалася чотири рази (!). Не оминув він своєю увагою й театри, був бажаним і «почесним громадянином лаштунків», частенько виступав із критичними або полемічними статтями з приводу театрального життя, ну, а після прем'єр усі чекали тільки його розумної думки.

Турне містами США

23 квітня 1881 року знаменита лондонська Опера-Комік представила п'єсу У.С.Гілберта і А.Салівана **«Терпіння»**, в якій висміювався естетський рух із його надмірною рафінованістю й нездоровою чуттєвістю. У центральному персонажі безпомилково вгадувався Оскар Уайльд, а сам він був серед глядачів і весело сміявся разом із ними. *«Карикатура – це данина, яку посередність платить генію»*, – відомий афоризм, який народився того вечора. Незабаром молодий естет отримав запрошення здійснити турне Америкою, протягом якого він мав виступати з публічними лекціями.

Продюсери, зокрема Ричард Д'Ойлі Карт, намагалися використати неоднозначну славу Оскара для подальшої, як сказали б тепер, «розкрутки» п'єси «Терпіння», що з успіхом ішла на американській сцені. Однак Оскар із його непересічним інтелектом і природним даром «самопіару» зумів перетворити відведену йому роль блазня на справжній тріумф. Уже перший його виступ у Чікерінг-Холі зачарував публіку. Лектору було тільки двадцять сім років, але гострий розум, вражаюча ерудиція, проста і приємна манера говорити з перших хвилин перетворили скептично налаштованих слухачів на його прихильників.

На самому початку 1882 Уайльд зійшов з пароплава в **порту Нью-Йорка**, де налетіли на нього репортери він по-уайльдовськи кинув: *«Панове, океан мене розчарував, він зовсім не такий величний, як я думав»*. Проходячи митні процедури на питання про те, чи є у нього що-небудь, що підлягає декларуванню, він, за однією з версій, відповів: *«Мені нічого декларувати, крім моєї геніальності»*.

Відтепер вся преса стежить за діями англійської естета в Америці. Свою першу лекцію, яка називалася «Ренесанс англійського мистецтва» (The English Renaissance of Art), він завершив словами: *«Ми всі марнуємо свої дні у пошуках сенсу життя. Знайте ж, цей сенс - в Мистецтві»*. І слухачі гаряче заплодували.

У Філадельфії Оскар зустрівся з Уолтом Уйтменом, у Бостоні навідав Лонгфелло і дав гідну відсіч студентам Гарвардського університету, які намагалися висміяти його під час лекції. В зал перед самим виходом Уайльда прийшла група місцевих денді (60 студентів з Гарвардського університету) в коротких бриджах з відкритими литками і смокінгах, з соняшниками в руках - зовсім по-уайльдовськи. Їх метою було збентежити лектора. Вийшовши на сцену, Уайльд невігладливо почав лекцію і, як би ненароком оглянувши фантастичні фігури, з посмішкою вигукнув: *«Я вперше прошу Всевишнього позбавити мене від послідовників!»* Один молодий чоловік писав матері в цей час під враженням відвідин Уайльдом коледжу, де він навчався: *«У нього чудова дикція, і його здатності до пояснення своїх думок гідні найвищих похвал. Фрази, які він вимовляє, благозвучні і раз у раз спалахують самоцвітами краси. ... Його мова дуже приємна - легка, красива, цікава»*. У Чикаго Уайльд на питання про те, як йому сподобався Сан-Франциско, відповів: *«Це Італія, але без її мистецтва»*. Всі його турне по Америці було зразком сміливості і витонченості, рівно як недоречність і самореклами. Своєму давньому знайомому Джеймсу Макнілу Вістлеру у листі з Оттави Уайльд жартівливо хвалився: *«Америку я вже цивілізував - залишилися тільки небеса!»*

Рочестер, Чикаго, Цинцинаті, Сент-Луїс, Канада... Далі – американський Захід: Омаха, Сан-Франциско, Сакраменто, Солт-Лейк-Сіті... Найвдячнішу аудиторію він зустрів серед шахтарів Ледвіла (штат Денвер). Після лекції, значну частину якої напівдике слухачі проспали, Оскар бенкетував разом з ними просто в шахті, при світлі смолоскипів. Найбільше враження на шахтарів справило те, що велетня англійця неможливо було перебити – якщо вірити Яну Парандовському,

після бучної гулянки Уайльд розносив по домівках своїх нових приятелів, беручи на плечі одразу по двоє. Торонто, Галверстон, Джорджія...

В Америці минув один рік його яскравого життя – рік, протягом якого Оскар відвідав понад шістдесят міст, познайомився з багатьма людьми і *назавжди попрощався з естетською позою, принаймні - з її зовнішніми виявами.*

Подорож до Франції

Після повернення з Америки Уайльд недовго залишався в Лондоні й вирушив у нову подорож – до Франції, яку все життя вважатиме своєю духовною батьківщиною. Тут він познайомився з Віктором Гюго й Полем Верленом.

Оскар Уайльд любив поезію Верлена, але, побачивши самого поета, відмовився від знайомства з ним, бо зовнішність Верлена не сподобалася йому.

Схоже, що молодий англієць не справив на них особливого враження. Зате Уайльд виніс із цієї поїздки цінні уроки й почав старанно вивчати досвід французьких письменників. Саме тут він написав «Дім блудниці», поетичну фантазію «Сфінкс», а також віршовану драму «Герцогиня Падуанська». В ньому прокидався справжній митець - вдумливий, працьовитий і самовимогливий.

Подорож Англією та Ірландією

Подивившись світ і показавши себе, він повертається до Лондона, сповнений рішучості стати багатим і по-справжньому знаменитим. Наймає квартиру в аристократичному кварталі, щосили демонструючи свою довершеність і смак, що саме собою коштувало не дешево, а до багатства було ще далеко. Часто заради цього доводилося тижнями голодувати, але він послідовно «осліпляє світ».

«Піджививши» собою столицю, він вирушає в подорож Англією та Ірландією з метою повернути людей до витоків англійського ренесансу й просвітити їх у частині «мистецтва оздоблення життя».

В Ірландії, де теж читав лекції з естетики у Дублінському університеті, О.Уайльд познайомився зі своєю майбутньою дружиною — Констанцією Ллойд, дочкою відомого адвоката. Скромна, тендітна, серйозна дівчина, справжня англійська леді, побачили в Уайльді казкового принца й закохалася в нього без пам'яті. Молодий чоловік побачив у ній жінку, про яку завжди мріяв.

Одруження

«...я одружуюся з юною красунею на ім'я *Констанс Ллойд*, такою серйозною, витонченою маленькою Артемідою з очима-фіалками...». 29 травня 1884 року «маленька Артеміда» і її «прекрасний принц» одружилися. Шлюбна церемонія була опоряджена з екстравагантностями: помешкання прикрашали унікальні картини, килими, порцеляна, а вбрання нареченої наче мало на меті відтворити всі нововведення в одязі.

Після весільної поїздки до Парижа і певного періоду поневірянь молоде подружжя орендувало будинок у Челсі, на Тайт-стріт.

«Дім краси» якнайкраще відповідав естетським уявленням про ідеальне житло: шовк, килими, дорогі меблі, статуї, картини – все це було на смак вікторіанської публіки занадто крикливим і межувало з несмаком. Будинок Оскара Уайльда став місцем постійних зустрічей найяскравіших представників лондонської богемі.

Чи було щастя в цьому домі? Відповідь — так. Оскар ніжно й віддано любив свою дружину.

Він вихваляв дружину своїм друзям: «*Она прекрасна, бела и стройна, как лилия, ее глаза словно пляшут, и смех ее трепещет и волнует, как музыка*»; любив демонструвати її своїм друзям, придумуючи для неї різноманітне екзотичне вбрання: у вітальні дружина з'являлася то у грецькому, то в голландському, то у середньовічному костюмі.

Менше ніж за два роки вона народила чоловікові *двох синів: Сіріла і Вівіана.*

Оскар завжди був люблячим батьком. Саме його дітям як особливому джерелу натхнення ми завдячуємо чудовими **казками** Уайльда. Перша їх збірка, «*Щасливий принц*», вийшла 1888 року, до неї увійшло п'ять творів: "Щасливий принц", "Соловей і троянда", "Егоїстичний велетень", "Вірний друг" і "Чудова ракета". А у 1891 році виходить друга книга казок "Гранатовий будиночок". До неї увійшли чотири казки: "Молодий король", "День народження інфанти", "Рибалка і його душа" і "Хлопчик-зірка".

Естетизм митця в його казках сповнений моральності, основними проблемами є проблеми людських взаємостосунків зі ствердженням необхідності взаєморозуміння і чесності.

Визнання і життєва драма

5 червня 1885 року вона вперше стала матір'ю. Оскар був у захваті від маленького **Сіріла** і натхненно грав роль батька. Подружнє життя можна було назвати щасливим, однак, коли Констанс завагітніла вдруге, в очах її «прекрасного принца» почало з'являтися розчарування: «маленька Артеміда» перетворилася на стомлену, виснажену жінку, яка більше не відповідала ідеалам античної краси. Після народження в листопаді 1886 року другого сина, Вівіана, Оскар помітно охолонув до неї.

Невдовзі виявилось, що буденне сімейне життя не для нього. Констанція вечорами все частіше почала залишатися сама. Де він був і що робив, ніхто не знав, але повертався до будинку у такому дивному одязі, що це наштовхувало на різні думки.

В житті Уайльда з'явився Робі – **Роберт Росс**, випускник Кембриджа, чарівний, розумний юнак, який оселився на Тайт-стріт, 16, поки його мати подорожувала Європою. Він став найвідданішим другом Уайльда; Робі не залишив письменника під час найтяжчих випробувань.

Перші натяки на нетрадиційну орієнтацію Уайльда з'явилися після виходу у світ *оповідання «Портрет У. Х.»*. Цей твір з'явився у результаті детального читання шекспірівських сонетів. Він міг цитувати напам'ять десятки творів. Прозаїк висунув думку, що їхнім героєм став Уільям Х'юз, образ якого характеризувався витонченістю і поетичністю. У газетах з'явився нарис, в якому робився натяк на нездоровий потяг Шекспіра до юнаків, але справа закінчилася тим, що твір сприйняли як особисте визнання Оскара про його незвичну орієнтацію. Він не засмутився, а навпаки, поводив себе агресивно. Почав відвідувати ресторанчик в Сохо, і його постійним супутником став молодий літератор Роберт Росс.

Уайльд-журналіст

З 1887р., щоб здобути кошти на утримання сім'ї, Уайльд займається здебільшого журналістською працею: редагує журнал **«Жіночий світ»** (англ. Woman's World), часопис **«Драматичне рев'ю»**

Філософія мистецтва за О.Уайльдом

Свою теорію естетики Вайльд виклав у книзі "Задуми" (1891), зокрема у трактаті "Занепад мистецтва брехні", де у платонівській формі діалогу представлені різні погляди на природу мистецтва. Головна ідея твору - ствердження згубності для мистецтва тісного зв'язку з реальністю. Співрозмовники Сіріл та Вів'єн (імена синів Уайльда) захищають два протилежні погляди на роль і мету мистецтва. Сіріл відстоює традиційний погляд на мистецтво як дзеркало життя. Вів'єн у відповідь стверджує, що життя наслідує мистецтво. У трактаті відбиваються основні положення вайльдівського естетизму:

велич і вічність мистецтва;

самодостатність мистецтва;

мистецтво вище за істину і мораль;

замилування прекрасним;

естетична увага до почуттів, вражень людини;

зображення краси у всіх її проявах;

проголошення насолоди як вищого сенсу існування;

сила митця - у вмінні абстрагуватися від дійсності, оскільки зв'язок з нею руйнує мистецтво;

життя митця саме по собі є мистецтвом.

Уайльд закликав розпізнавати мистецтво навколо себе і більше уваги приділяти естетиці, духовності повсякденного буття: *"Мистецтво - це не іграшка і не примха, це неодмінна умова людського життя. Навчитися любити Природу найлегше за допомогою Мистецтва. Воно облагороджує будь-яку польову квітку. І хлопець, який бачить прекрасного летючого птаха, вирізьбленого з дерева або написаного на полотні, мабуть, не буде жбурляти традиційного каменя в живого птаха"*.

Під «брехнею» Уайльд розумів мистецтво вигадки. Сучасна література не подобалася Уайльдові саме тому, що була надто наближена до дійсності й перетворювалася на копію реального життя. Творчість же, на його думку,— це мистецтво брехні (тобто вигадки). Занепад брехні Уайльд і вважав головною вадою творів своїх сучасників. письменник утвердив самоцінність і самодостатність мистецтва. Воно, на думку Уайльда, не виражало нічого, крім самого себе, існувало самостійно і розвивалося за своїми законами. Мистецтво не було породженням певної епохи чи її відтворенням, бо воно — вище за життя.

Відкидаючи принципи натуралізму і реалізму в мистецтві, Уайльд протестує не стільки проти цих художніх напрямів, скільки проти монотонної, безбарвної, потворної, непоетичної, антиестетичної дійсності, яка не заслуговує на те, щоб бути відображеною митцем. При цьому Уайльд високо

цінував реалізм таких великих майстрів, як Діккенс, Теккерей, Бальзак, Достоевський, хоча і розумів їхню творчість по-своєму.

Вся естетика Оскара Уайльда являє собою низку парадоксальних суджень, але чи не найпарадоксальнішим є твердження про те, що не мистецтво наслідує життя, а навпаки: життя наслідує мистецтво. Так, Уайльд певен, що песимізм вигадав Шекспірів Гамлет, а нігілізм — Тургенєв. Що ж до XIX століття, то воно, на його думку, значною мірою — винахід Бальзака.

Прозові твори

Наприкінці 1880-х років Уайльд пише низку блискучих, парадоксальних новел: "Злочин лорда Артура Севіля", "Кентервільський привид", "Зразковий мільйонер", "Сфінкс без загадки" (всі — 1887), "Портрет містера Н." (1889).

Новела "Злочин лорда Артура Севіля" розповідає, як головний герой, дізнавшись від хіроманта про те, що йому доведеться в житті здійснити вбивство, впадає у відчай. Артур закоханий і незабаром повинен одружитись. Щоб не вчинити злочину після одруження і не принести нещастя коханій жінці, він вирішує прискорити хід подій — вбити будь-кого до весілля. Та заплановані жертви з різних причин не задовольняють його примхи. Все ж герой здійснює задумане — він вбиває хіроманта.

"Кентервільський привид" є пародією на англійську готичну прозу. У ньому привид не жахає мешканців старовинного замку, а навпаки — боїться цих його нових господарів — прагматичних і матеріалістичних американців. Персонажі новели "Портрет містера W. H." обговорюють гіпотезу щодо розгадки таємниці ініціалів W. H., що приховують ім'я друга Шекспіра, котрий надихнув його на створення сонетів. 1891 року новели Уайльда були опубліковані у книзі "Злочин лорда Артура Севіля" та інші оповідання".

У квітні 1891 року у книжкових магазинах з'явився роман «Портрет Доріана Грея». Сюжет, навіяний бальзаківською «Шагреневою шкірою», розповідав про юнака, який заради збереження молодості, пішов на угоду зі своєю совістю. Всього за два тижні він написав свій роман.

Твір викликав незадоволення. Все частіше письменника бачили у супроводі молодого чоловіка, красивої зовнішності, про якого говорили, що він наділений поетичним талантом. Його звали Джон Грей. Уайльд познайомився з ним через місяць після закінчення закону. По Лондону пішли чутки, що Джон став прототипом Доріана. Публіка сприйняла цю новину як скандальну, преса звинуватила автора в аморальності і прагненнях розумового розладу дійсності. Він намагався боротися з цими думками, але скоро це все набридло.

З появою роману та комедій до Уайльда прийшли слава й багатство

Уайльд-драматург

У другій половині 80-х років Уайльд знову звернувся до драматургії. Його зрілі драматичні твори утворюють дві різні групи. До однієї належать трагедії: «Герцогиня Падуанська» (1883), «Саломея» (1893), незвершена «флорентійська трагедія» і фрагмент «Свята блудниця, або Жінка, вкрита коштовностями». У цих творах Уайльд постає як пізній романтик і символіст: він зовсім не претендує на зовнішню вірогідність, сюжети трагедій далекі від сучасності, а у центрі уваги драматурга — зображення сильних і рокових пристрастей.

Другу групу драматичних творів Уайльд складають комедії, в яких сучасність стає головною темою. Ці п'єси мали шалений успіх, та й тепер привертають увагу глядачів та багатьох режисерів.

Найбільший успіх і визнання принесли Уайльду його п'єси «Віяло леді Віндермір» (1892), «Жінка, не варта уваги» (1893), «Ідеальний чоловік» (1895), але кращою вважається п'єса «Як важливо бути серйозним. Легковажна комедія для зосереджених людей» (1895).

«Не час створює людину, а людина створює свій час»

Уайльд — людина, зіткана з протиріч. Його шлях митця був складним, трагічно суперечливим. Його поведінка також була суперечливою: скільки разів Уайльд твердив, що не сприймає чужого нещастя, а десятки його сучасників згадують, як він і співчував людям, і приходив їм на допомогу. Допомігав з посмішкою, жартуючи, щоб не думали, начебто це для нього важко.

«Мы – порождение тревожного, бесноватого века, и куда нам бежать в такие роковые минуты отчаяния и надрыва, куда нам укрыться, как не в ту верную обитель красоты, где всегда много радости и немного забвения, – в тот торжественный град, где хотя бы на краткий миг можно позабыть все распри и ужасы мира, а также печальный удел, выпавший в мире для нас...»

В очах сучасників Уайльд був «королем життя», «апостолом естетизму», «принцом парадоксом», «шехерезадою салонів».

Французький письменник Андре Жід пригадує, як він 1891 року зустрівся з Уайльдом: "В той час Уайльд мав те, що Теккерей називає "головним даром всіх великих людей": успіхом. Він рухався, він дивився як тріумфатор! Успіх його був ... безсумнівним. Його книги вражали й зачаровували. Його п'єси мали скоро поставити шкереберть весь Лондон. Він був багатий, він був великий, він був гарний, по горло завалений щастям і почеснями. Одні порівнювали його з Ваххом, другі — з римським імператором, інші — з самим Аполлоном — і, справді, від нього сходило сяйво".

Уайльд недаремно говорив про те, що у своє життя вклав весь свій геній. Уайльд був справжнім денді та естетом, генієм розмови й полеміки. "Його промова, — пише К. Чуковський, — чудовий оркестр: то наче флейта, то скрипка, то ніби грандіозний орган. Ви слухаєте його, як Шаляпіна, ви затамовуєте подих і боїтесь лише одного: аби він не припинив говорити". Уайльд був володарем і душею великосвітських салонів, майстром блискучих парадоксів та імпровізацій, ненаписаних — усних — оповідань, поем, притч і легенд. Французький письменник Рено пригадував про свою зустріч з ним: "Він оп'янив нас ліризмом. Його промова зазвучала, як гімн. Ми пристрасно й напружено слухали його. Цей англієць, що спочатку видався нам таким манерним позером, — тепер створював перед нами з чудовою простотою найвеличнішу оду, яку тільки чуло у століттях людство. Багато хто із нас, розчудені, плакали... І не забудьте: це було у вітальні, і він говорив тільки так, як прийнято говорити у вітальні". "Коли він говорив, — пригадувала одна леді, — мені здавалося, я бачу над його головою сяйво".

Фатальне знайомство

Однак життя людини так влаштоване, що, досягши апогею, вона неминуче піддається чомусь діаметрально протилежному. У житті нашого героя це невідворотно виникло в образі молодого красеня лорда Альфреда Дугласа.

Увечері після прем'єри «Віяла леді Уіндермір» сталася знаменна подія – зустріч з юним лордом Альфредом Дугласом, зустріч, яку Оскар, здавалося, задовго передбачив у «Портреті Доріана Грея». Чоловіки були знайомі й раніше – рік перед тим Альфред уже відвідував будинок на Тайт-стріт у товаристві молодого поета Лайонела Джонсона, і господар тоді справив на нього надзвичайне враження. Однак саме *вечір 20 лютого 1892 року* став початком інтелектуальних, невротичних і згубних стосунків між старшим і молодшим.

Уайльд раптом опиняється «під владою незрозумілого» навіть йому самому. Незабаром для нього все перестає існувати. Є тільки він — «милий мій хлопчик». Відтепер він живе тільки для нього й заради нього. Це було наслання. Оскар тремтів на згадку лише самого імені юнака, навіть думка про нього викликала критичну ейфорію, яка щільно затьмарювала розум солодким дурманним туманом. Все у «милому» здавалося йому ідеально гарним і досконалим, ніжним і витонченим. Уайльд виконував будь-яку примху друга, запобігав його бажанням, сумував за ним навіть у короткій розлуці й ревнував до всіх, хто до нього наближався. Те, що відбувалося з ним, уже не можна було зарахувати до ряду колишніх почуттєвих експериментів чи назвати звичним демонструванням екстравагантності, — це було безумство. А Бозі, як називав Дугласа Оскар, по-своєму сприймав ставлення Уайльда до нього, користуючись ситуацією сповна: вередував, кривлявся, вимагав неможливого, висмоктуючи з Оскара гроші та душевні сили.

Після першої зустрічі з ним Уайльду здалося, що з'явилося втілення ідеалу.

«Счастье представлялось в таком виде: оба усаживались у камина, рядом коробка с папиросами, на столике рейнское вино. С невозмутимой серьезностью Оскар внушал своему слушателю, что борьба с искушениями — это при знак отсталости. Надо заменить ее инстинктом, облагороженным культурой. То, что называют грехом, — важный элемент прогресса. Мы будем, как боги, — говорил Уайльд».

Все у Дугласі здавалося письменнику витонченим: його посмішка, вираз обличчя. Вони навіть обмінялися каблучками, як заручені, багато подорожували разом: Париж, Венеція, Флоренція, Рим, Алжир. Але ці стосунки не завжди були безхмарними. Закохані часто сварилися, писали один одному листи вибачення. Спільні поїздки та відпочинок шокували оточуючих. Одного разу відбувся такий випадок: *«Они проводили лето в Горинге, на берегу Темзы. Там их решил навестить пастор местного прихода. И каково ему было увидеть в саду картину — на лужайке возлежал совершенно голый Дуглас, а Оскар поливал его из шланга. Уайльд приветствовал священнослужителя возгласом:*

«Вы явились в самую удачную минуту, чтобы полюбоваться сценой из греческой древности». Ошеломленный пастор бросился прочь, сопровождаемый громким смехом поэта».

Так продовжувалося чотири роки. Загроза над чоловіками нависла в образі батька Дугласа, маркіза Куїнсберрі, людини мстивої, жорстокої, злобної.

У 1894 р., перебуваючи на вершині слави, Уайльд звернувся до модної гадалки, яка наворожила йому: "блискучий успіх, потім стіну, а за стіною — порожнечу!". А відомий хіромант пророкував Уайльду завершення його блискучої кар'єри у 40 або 42 роки.

(Луїс Хамон поразився, наскільки знаки правої і лівої ладони расходятся между собой. Зная, что левая кисть всегда означает наследственные признаки, а правая отображает развитые или приобретенные характеристики и что по расположению линий на правой ладони мы можем судить об истинном характере и развитии индивида, Луїс Хамон произнес:

-Такое ощущение, что левая рука принадлежит королю, а правая - королю, который отправился в добровольную ссылку. Левая рука сулит необычайно яркую судьбу и нескончаемый поток триумфальных успехов, в то время как на правой руке, четко видно, что все это завершится в один ужасный день.

-Когда? - мужчина, чьи ладони я держал в своих руках, спросил совершенно серьезно, но без волнения.

-Через несколько лет. Вам тогда исполнится сорок один или сорок два года.

Все вокруг конечно рассмеялись:

-Шутка! Конечно шутка! Оскар Уайльд и трагический финал??!! Шутка!

Луїс Хамон только сейчас понял, кому он навещал такую страшную судьбу:

-Подождите, - он вырвался из за ширмы, - Я хочу Вам помочь.

Но Оскар Уайльд был мрачнее тучи:

-Мой добрый друг, Вы прекрасно знаете, что рок убирает с дороги тех, кто ему противится.

Пусть все идет как идет. И мне кажется, что Вы ошиблись.

И больше не говоря не слова, он вышел. На этом завершился и званный вечер).

Суд

У 1895 р. грянув життєвий грім. Маркіз Куїнсберрі звинуватив Уайльда у розпусті. Письменник подав у суд на маркіза за наклеп, але сам виявився жертвою цієї акції. З позивача він перетворився в обвинувачуваного. Маркіз добре підготувався до судового розгляду. Він найняв цілу команду приватних детективів, які шукали доказів і свідків, щоб підтвердити аморальність письменника.

Напружені відносини Уайльда з батьком молодого лорда Дугласа маркізом Квінсберрі вилились в публічний скандал.

11 квітня 1895 року справу було передано у головний злочинний суд. Протягом трьох тижнів над Вайльдом було проведено суд громадський. Книговидавці зупинили друкування творів, театри викреслили прізвище на афішах, твори зняли з театрального репертуару, сини Оскара були вимушені залишити школу, ніби прокажені.

Вайльд мав можливість зникнути з Англії, але він не зробив цього і сам захищав себе у залі суду. **25 травня 1895 року** суд виніс вирок — два роки каторжних робіт. Мати Оскара померла з горя, дружина з двома синами, у яких відібрали право носити батькове прізвище, пішла з дому, п'єси було знято зі сцени, а його самого віддали на глум натовпу. Приятель письменника, його перший біограф Р.Шерард згадує, як обивателі були не в собі від захвату, почувши убивчий для письменника вирок: "Коли я, хитаючись, спускався по сходах, то чув крики й прокльони, які злітали з уст натовпу навколо мене. Але що мене вразило ще гостріше, так ця диявольська радість від того, що чийсь життя руйнується. Коли новина про вирок аристократові досягла натовпу біля центрального карного суду, чоловіки й жінки взялися за руки й почали танцювати якусь нескладну франдолу; їхні бридкі обличчя дикунів сяяли тріумфом..."

Ув'язнення

1895 — 1897 рр. Уайльд проводить у Пентенвільській, у Вондсвортській та у Редінгській в'язницях. Умови перебування були жахливими: аристократ і естет мав щипати паклю і зшивати мішки.

Намагався покінчити життя самогубством, відрікся від Дугласа, звинувативши його у тому, що він привів його до падіння: «Я убью, убью его. В тот же день, когда отсюда выйду, в тот самый день, когда его увижу, я убью его, как собаку». І навряд чи Уайльд залишився б живим, якби у липні 1896 року не змінився начальник в'язниці. Він дозволив письменникові читати і писати.

За шість місяців до кінця терміну ув'язнення його звільнили від фізичної праці, призначили тюремним бібліотекарем.

У в'язниці Уайльд пише книгу-сповідь "*De Profundis*" ("*З глибини*"). Це був великий лист, звернений до Альфреда Дугласа. «*Ты пришёл ко мне в поисках смысла жизни и смысла наслаждений, но быть может я был избран научить тебя чему-то более важному: смыслу Страдания и красоте его*»

У ній зрікається свого гедонізму — філософсько-етичне вчення, за яким насолода стала найвищим благом, метою життя. Тепер він прославив страждання.

«Боги дарували мені майже все. Я мав талант, відоме ім'я, високе суспільне становище, інтелектуальну сміливість; я зробив мистецтво філософією, а філософію — мистецтвом», — писав О. Уайльд у своїй сповіді «З безодні».

Звільнення. Останні роки

19 травня 1897 року він вийшов із тюрми хворим, приниженим, без засобів існування, поїхав у **Париж**, де оселився у маленькій квартирі під іменем **Себастьяна Мельмона**. Уайльд узяв цей псевдонім не випадково. Так звали героя відомого роману «Мельмот-Блукач» письменника-романтика Ч.Р. Метьюріна, який був двоюрідним дідом письменника по материнській лінії. Певно, самотній митець почувався грішним гнаним блукачем, схожим на трагічну постать Мельмота. Працював над «Баладою Редінгської в'язниці».

Поема «Балада Редінгської в'язниці» (1898) - лебедина пісня Уайльда, присвячена трагічній долі ув'язненого, якого засудили на смерть за вбивство коханої.

Ведь каждый, кто на свете жил,

Любимых убивал,

Один - жестокостью, другой -

Отравой похвал,

Коварным поцелуем - трус,

А смелый - наповал.

Один убил на склоне лет,

В расцвете сил - другой.

Кто властью золота душил,

Кто похотью слепой,

А милосердный пожалел:

Сразил своей рукой.

Кто слишком преданно любил,

Кто быстро разлюбил,

Кто покупал, кто продавал,

Кто лгал, кто слезы лил,

Но ведь не каждый принял смерть

За то, что он убил...

Жоден журнал не погодився його друкувати, твір вийшов анонімно (на обкладинці замість імені стояв арештантський номер автора — С33) окремим виданням. присвячена трагічній долі ув'язненого, якого засудили на смерть за вбивство коханої. Засобів до існування не було, тому прийняв допомогу від дружини. Констанція назначила йому ренту із власних коштів, але поставила одну умову, щоб колишній чоловік не зустрічався з Дугласом. Але це виконати Уайльдові було важко. Він знову зустрічав з Дугласом, оправдовуючись психологічною необхідністю: повинен когось кохати і відчувати, що його кохають. Закінчилося тим, що почалися листи з погрозами від Констанції, і мати Дугласа поставила умову, що, якщо сні не кине коханця, то вона позбавить матеріальні підтримки сина. Друзі то розходилися, то сходилися, і так продовжувалося до самої смерті Уайльда.

В останні дні життя О.Уайльд став дуже релігійним, часто ходив до церкви і прийняв католицизм.

Блажен и тот, кто Божий гнев

Не испытал и жил шутя,

Не замечая брызг дождя

И рушащихся вниз дерев.

Блажен и тот, кто не узнал

Ярмо труда голодных лет,

Отца с сединами от бед

*И мать в слезах, что скор финал.
Но трижды тот блажен, кто смог
Идти дорогою борьбы
И, испытав нажим судьбы,
Стать ближе к Богу на чуток.*

«Я не можу більше писати, в мені померло честолюбство. Я міг говорити про життя, не знаючи його. Тепер же, коли я дізнався про нього все, мені нічого більше сказати».

Смерть

Сонце англійського естетичного дендізму закотилося. **30 листопада 1900 року** термін царювання «Короля життя» закінчився.

«Принц Парадокс» не впорався із парадоксом смерті в нерівній боротьбі за життя. Парадокс? Найімовірніше — ні. Він усе пізнав і все спробував: красу та вбогість, розкіш і злидні, кохання жінок і чоловіків, п'єдестал слави і в'язницю, народження і смерть. Йому вдалося головне: «Підняти любов до життя до безуму, а безум — у ранг святості» — ось парадокс... «Нехай змилується над тобою всемогутній Господь і, простивши гріхи твої, поведе тебе в життя вічне. Амінь».

Поховання

- Поховали його на одному з паризьких кладовищ для бідних. Лише **1909 р.** завдяки клопотанням друга письменника Роберта Росса прах Уайльда було урочисто перенесено на кладовище Пер-Лашез, а над могилою було встановлено пам'ятник – загадковий сфінкс.

Донині під надгробним пам'ятником з вибитими на ньому рядками самого Уайльда:

Чужие слезы отдадутся Тому, чья жизнь — беда, О нем отверженные плачут, А скорбь их навсегда.